SEPTEMBER 1964

Hermes - Nyt

Medlem af

Danmarks Frimærkehandlerforening

Lidt om
KRIGSFANGEPOST
fra første verdenskrig

af fuldmægtig J. Hermann

For den der vil lave et morsomt filatelistisk, og samtidig historisk interessant arbejde, er der et stort og indtil nu forholdsvis uudforsket område, nemlig krigsfangelejrbreve fra den første verdenskrig.

Allerede tidligt beskæftigede den russiske hofråd Leonidas v. Pjankoff sig her i København med efterforskning vedrørende russiske krigsfanger i tyske og østrigske lejre. Dette arbejde gik øjensynligt over til dansk røde kors på et ret tidligt tidspunkt.

Blandt et righoldigt materiale vil en morsom samling kunne samles efter følgende retningslinier.

1. Breve fra fangelejre i Tyskland, hvoraf der er mindst 50 forskellige. Hver fangelejr havde sin måde at markere, at brevene kunne sendes, nogle har et nummerstempel for hver censor, nogle bruger symboler som f. eks. bistader, korslagte hamre, ankre og lign.
   Af stempler fremgår det tillige, om brevet har været læst af tolk.
   Det er i det hele taget muligt at fremskaffe så mange eksempler på den anvendte forretningsgang, at der kan laves en yderst interessant studiesamling der klarlægger hele forløbet.
   Af forskellige datostempler fremgår det i nogle af lejrene tillige, at man bevidst forsinkede brevene af hensyn til, at oplysninger ville være forældede når de nåede frem, hvis censoren ikke havde bemærket at det var en oplysning.
2. Forespørgsler fra alle dele af Rusland til København om de personer der var internerede i de under pkt. 1 nævnte lejre.
   Disse breve er forsynede med et eller flere censurstempler, der alene gør brevene interessante, ligesom de anbefalede breve også udviser flere bemærkelsesværdige træk. F. eks. havde man i Rusland rekommandationssedler med kyrillisk tekst. Når man skulle sende et udlandsbrev, anvendte man så i stedet for en rekommandationsseddel med latinske bogstaver. Der kan derefter søges efter følgende kombinationer:
   a) Kyrillisk seddel alene.
   b) Latinsk seddel alene.
   c) Kyrillisk og latinsk seddel sammen.

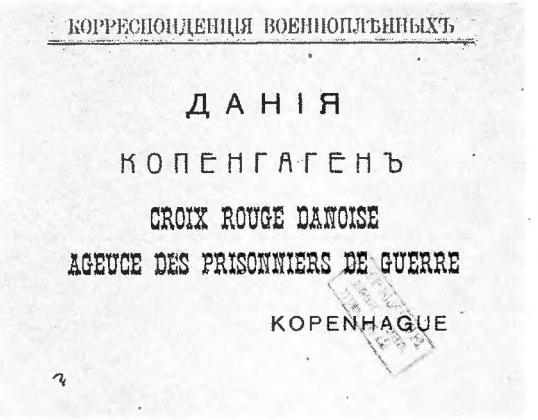

Brev fra russisk fange i fangelejren i Osnabrück. Bemærk vægten i øverste venstre hjørne er censorens mærke. Hver censor i denne lejr havde sit symbol.

I begyndelsen lukkede censuren alle anbefalede breve med laksegl, senere er der ikke laksegl, men stempler fra to forskellige censorer. Som det fremgår af ovenstående, er brevene fra Rusland i sig selv et interessant objekt, så meget mere som brevene principielt var portofri, men der findes mindst lige så mange, der er frankeret.

Brev fra russisk krigsfange i officersfangelejren i Halle A/S. I denne lejr forsynedes brevene med dato, således at disse kunne forsinkes i 14 dage.

КОРРЕСПОНДЕНЦІЯ ВОЕННОПЛѢННЫХЪ

ДАНІЯ

КОПЕНГАГЕНЪ

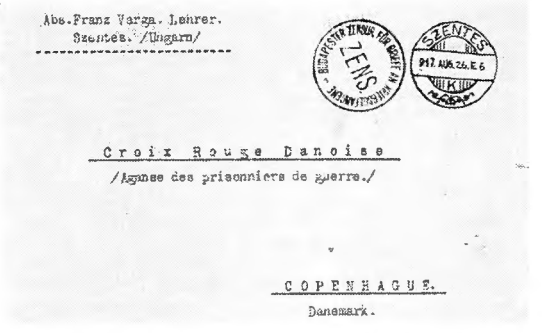
CROIX ROUGE DANOISE

AGEUCE DES PRISONNIERS DE GUERRE

KOPENHAGUE

Brev fra tysk eller østrigsk fange i Sibirien. Censur Irkutsk nr. 12.

3. Breve fra tyske og østrigske krigsfanger i Sibirien. Disse breve, der er sværere at kende, kendes bedst på, at de oftest er censureret i Irkutsk eller Tomsk.
   Der anvendes også – ligesom i nogle af de tyske lejre – en speciel kuvert i nogle af disse lejre.
4. Den sidste kategori af breve, der i denne forbindelse bør samles, er breve fra Tyskland, Østrig og Ungarn med forespørgsler om fanger i russisk fangenskab fra de nævnte lande. Der er blandt disse breve en rigdom af forskellige censurstempler fra alle tre lande.

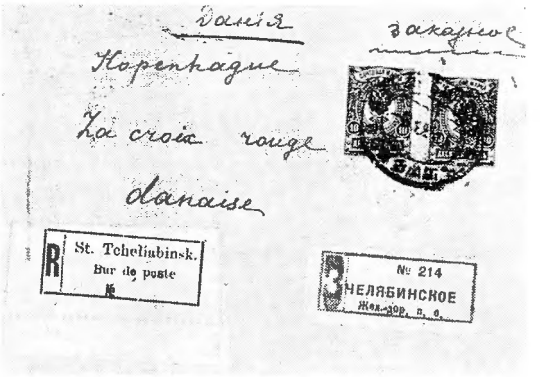

Abs. Franz Varga. Lehrer.
Szentes. /Ungarn/

Croix Rouge Danoise
/Agence des prisonniers de guerre./

COPENHAGUE.
Danemark.

Forespørgsel om ungarsk krigsfange. Ungarsk censurstempel.

Når man tager i betragtning, at København var det eneste sted, hvor de ovennævnte breve blev sendt til (breve f. eks. til Geneve blev videresendt hertil), og når man tager i betragtning, at der kan laves en særdeles spændende samling af stor historisk interesse, må vi anbefale den samler, der har mod på noget spændende nyt, at gå i kast med denne store opgave.
Til hver af kategorierne bringes et billede af et typisk brev.

Forespørgsel om russisk krigsfange. Bemærk: Både russisk og fransksproget R-seddel.

Vi kan tilbyde Dem følgende:

50 stk. krigsfangebreve ..... kr. 65,00

100 stk. krigsfangebreve ..... kr. 125,00

Prisliste

over nummerstempler på øre-udgaven

1875

Ringstempel	Tilsvarende Dagstempel	8 øre 1875 kr.
1	KJØBENHAVN × KBHVNS TOLDBOD P.E.	0,25
2	KJØBENHAVN CHRISTIANSH.	0,25
3	K.D.O.P.A. LÜBECK	–
4	AALBORG	200,00
5	AARHUS	25,00
7	ASSENS	0,25
8	BOGENSE	0,50
9	FYEN JB. P.B.	1,00
10	(Som 9)	1,50
11	(Som 9)	3,00
12	FYEN JB, PC.	2,00
13	EBELTOFT	0,75
15	FAABORG	0,50
16	FAXE JB. PC.	–
17	FREDERICIA	0,25
18	FREDERIKSBORG	0,25
19	FREDERIKSHAVN	0,25
20	FREDERIKSSUND	0,25

Ringstempel	Tilsvarende Dagstempel	8 øre 1875 kr.
21	FREDERIKSSUND (Jernb. Pxp.)	3,00
22	GRENAA	0,25
23	MIDDELFART JB.	20,00
24	HELSINGØR	0,25
25	HØRSHOLM	1,00
26	HJØRRING	0,25
27	HOBRO	0,25
28	HOLBÆK	0,25
29	HOLSTEBRO	0,25
30	HORSENS	0,25
31	ODENSE INDL. C. × ODENSE JC.	2,00
32	KALUNDBORG	0,25
33	KJERTEMINDE	0,50
34	KJØBENHAVNS J. P. × KJØBENH. BANEG.	0,25
	SJ. JB. P. SP. B.	0,25
35	KJØGE	0,25
36	KOLDING	0,25
37	KORSØR	0,25
38	LEMVIG	0,25
39	LYNGBY	3,50
40	LØGSTØR	0,50
41	MARIBO	0,25
42	MIDDELFART	0,25
43	NAKSKOV	0,25
44	NÆSTVED	0,25
45	NIBE	0,25
46	NYBORG	0,25
47	NYKJØBING p. F.	0,25
48	NYKJØBING i J.	0,25
49	NYKJØBING i SJÆLL.	0,25
50	NYSTED	0,25
51	ODENSE × ODENSE INDL. C.	0,25
52	PRÆSTØ	0,25
53	RANDERS	0,25
	SKJØRPING	8,00
54	NYBORG JB.	1,00
55	RIBE	0,25
56	RINGKJØBING	0,25

Ringstempel	Tilsvarende Dagstempel	8 øre 1875 kr.
57	RINGSTED	0,25
58	ROESKILDE	0,25
	VIBY (Jernbanestationens stempel)	12,00
59	RUDKJØBING	0,35
60	RØDBY	0,35
61	RØNNE	0,25
62	SAXKJØBING	0,25
63	SKANDERBORG	0,25
64	SKIVE	0,25
65	SLAGELSE × SLAGELSE JB.	0,25
66	RIBE JB. P.	40,00
67	SORØ	0,25
68	STEGE	0,25
69	STUBBEKØBING	0,25
70	SVENDBORG	0,25
71	RINGKJØBING JB. P.	12,00
72	THISTED	0,25
73	LEMVIG JB. P.	–
74	VARDE JB. P.	40,00
75	VARDE	0,25
76	VEJLE	0,25
77	VIBORG	0,25
78	VORDINGBORG	0,25
79	VYK	–
80	ÆRØESKJØBING	0,75
82	FREDERIKSVÆRK	0,75
84	HERNING	0,75
85	SJÆLL. JB. P. KT. (Kbhvn.–Fr.sund)	0,50
86	(Som 85)	0,25
87	BALLERUP	5,00
88	MARIAGER	0,25
89	MARSTAL	1,00
90	RØNNEDE	1,00
91	SILKEBORG	0,25
92	SKJELSKØR	0,35
93	STOREHEDINGE	0,75
94	TAASTRUP	0,75
95	AAKIRKEBY	15,00

Ringstempel	Tilsvarende Dagstempel	8 øre 1875 kr.
96	ALLINGE	8,00
97	AARUP	0,75
98	FJERRITSLEV	5,00
99	FREDENSBORG	0,50
100	NØRRE ALSLEV	0,75
101	LÆSØ	3,00
103	HASLE	3,00
104	NEXØ	1,00
105	ULLERSLEV	1,00
106	SKAGEN	0,35
107	TARM	0,35
108	SKODBORGHUUS	–
109	SNOGHØI	–
	NØRRE AABY	3,00
110	STOKKEMARKE	–
111	SVANIKE	3,00
112	SÆBY	0,25
113	HASLEV	0,25
114	LUNDBY	1,00
115	NÆSTVED JB. P.	1,00
116	VORDINGBORG JB. P.	1,00
117	ODDER	0.75
118	FAXE	0,50
119	SVINNINGE	2,00
120	TAASINGE	5,00
121	KLAMPENBORG	2,00
122	BORUP	1,00
123	SILKEBORG JB. P.	1,00
124	VENDSYSSEL J. PK.	0,75
125	(Som 124)	0,75
126	LØKKEN	3,00
127	PHILIPSDAL	1,00
128	NYKIØBING P. F. IND. PK.	–
129	BÆLUM	0,75
130	BØNDE	0,75
131	TUREBY	0,75
132	HERLUFMAGLE	0,75
133	BRØNDERSLEV	0,50

Ringstempel	Tilsvarende Dagstempel	8 øre 1875 kr.
134	HADSUND	0,75
135	VESTER SKJERNINGE	30,00
136	LOLLANDSKE JB. P. K.	0,50
137	(Som 136)	0,50
138	SØLLESTED	1,00
139	KORINTH	1,00
140	HOLSTED	5,00
141	VEDBY × RUDS VEDBY	0,75
142	JYDERUP	0,75
143	HAMMEL	0,75
144	ESBJERG	0,25
145	HOLEBY	3,00
146	HVALSØ	0,50
147	BRÆDSTRUP	1,00
148	TØLLØSE	6,00
149	MØRKØV	3,50
150	KJELLERUP	1.00
151	SVEBØLLE	0,75
152	SKIBBY	0,75
153	ESROM	1,00
154	HARRIT	6,00
155	JYDSKE JB. PK. × FREDERICIA–AALBORG	0,75
156	FEJØ	1,00
157	KALLEHAVE	1,25
158	HELLEBÆK	0,75
159	GUDHJEM	1,00
160	AABYBRO	1,00
161	VEIEN	1,00
162	ØRSTED	0,75
163	BANDHOLM	0,50
165	SLANGERUP	1,00
166	(Humlebæk) intet dagstempel	1,00
168	KARREBÆKSMINDE	1,00
169	JELLINGE	1,00
170	TRANEKJÆR	1,00
171	HJALLERUP	1,00
172	GRINDSTED	45,00
173	AARS	1,00

Ringstempel	Tilsvarende Dagstempel	8 øre 1875 kr.
174	UDBYNEDER × 10/10 1883 flyttet til HAVNDAL	12,00
175	SAMSØ	0,75
176	RINGSTED JB. P.	0,75
177	SORØ JB. P. E.	45,00
178	Slagelse Jernb. Postexpd.	–
	RYOM	1,00
179	Korsør Jernb. Postexpd.	–
180	SYDSJÆLL. JB. PC.	0,50
181	SJ. JB. P. SP. B. × V. SJ. JB. P. B.	0,25
182	VESTJYDSKE J. PK.	1,00
183	(Som 182)	1,25
184	(Som 182)	1,25
185	KARBY	1,00
186	DAMPSK. POST SPED. No. 2	–
187	DAMPSK. POST SPED. No. 4 × DPSK. . EXP. No. 7	–
188	DAMPSK. POST SPED. No. 5	–
	DSK. P. EXP. No. 5	–
189	DAMPSK. POST SPED. No. 3 × No. 1	–
	DPSK. P .EXP. No. 1	–
190	DAMPSK. POST SPED. No. 6	–
191	DAMPSK. POST SPED. No. 1 × No. 6	–
	DPSK. P. EXP. No. 4	6,00
192	DPSK. P. EXP. No. 6	–
	NV. SJ. JB. PK. (Kbhvn.–Kalundborg)	0,75
193	NV. SJ. JB. PK. (Kbhvn.-Kalundborg)	0,75
194	SYD FYNSKE J. PK.	0,75
195	(Som 194)	1,00
196	HINNERUP	0,75
197	LAVEN	3,00
199	RINGE	1,25
203	SKANDERBORG–HERNING × SKANDERBORG–SKJERN	0,75
204	NYKJØBING I JYLLAND	–
	GRENAA JERNB. × AARHUS–GRENAA	2,00
205	FANY × NORDBY	0,75
206	HOLTE	3,00
207	KVÆRNDRUP	1,00
208	NØRRE-SUNDBY	0,75
209	VESTERVIG	1,00

Ringstempel	Tilsvarende Dagstempel	8 øre 1875 kr.
210	KIØBENHAVN V. B. × FREDERIKSBERG P.	0,75
211	KIØBENHAVN N. B. × KBHVN. NØRREBRO	2,50
212	KIØBENHAVN Ø. B. × KBHVN. ØSTERBRO	0,50
213	FELTPOST No. 1 (Lejrene ved Hald og Eremitagen)	50,00
214	(Som 213)	45,00
215	JYDSKE JB. P. B. × J. TVERB. P. SP. B.	1,00
216	(Som 215) × FREDERICIA–AALBORG × AALBORG –AARHUS	1,00
217	AARHUUS JB. P. E.	–
218	RANDERS JB. P. E.	3,00
219	SVINNINGE	2,00
220	VIBORG JB. P. E.	0,75
221	SKIVE JB. P. E.	0,75
222	(Dampsk. Korsør-Lybeck) intet dagstempel	–
223	STRUER JB.	8,00
224	STRUER	0,50
225	SKANDERBORG JB. P.	10,00
226	FREDERIKSBORG JB. P. E.	14,00
227	HELSINGØR JB. P. E.	0,50
228	AALBORG JB. P.	3,00
229	N. SJ. JB. P. B.	0,25
230	HOBRO JB. P.	2,00
231	FUGLEBJERG	0,50
232	KOLDING JB.	1,00
233	HOLSTEBRO JB.	0,75
234	HELSINGE	0,75
235	DRAGØR	4,00
236	REYKJAVIK	–
237	SEYDISFJORD	–
238	THORSHAVN	35,00
239	BRAMMINGE	1,00
240	ØSTER SVENDSTRUP	4,50
241	GJEDSTED	1,00
242	ØST. SJÆLL. JB. PK.	0,75
243	(Som 242)	0,75
244	(Som 242)	85,00
245	LEMVIG–VEMB	1,50
246	MØRKE	1,50

Ringstempel	Tilsvarende Dagstempel	8 øre 1875 kr.
247	LØGTEN	1,25
248	FLAUENSKJOLD	5,00
249	ASAA	4,00
250	RANDERS–RYOM JB.	1,50
251	ULDUM	5,00
252	TRUSTRUP	3,00
254	NØRRE-NEBEL	10,00
255	VESTER HORNUM	4,50
256	VALLØ	4,50
257	STRUER–THISTED	4,50
258	(Som 257)	4,50
259	KORINTH JB. P. E.	150,00
260	LEIRE	6,00
261	SKJERN	5,00
262	VINDERUP	6,00
263	ULFBORG	15,00
264	SINDAL	10,00
265	ARDEN	15,00
266	NØRRE SNEDE	45,00
267	LANGAA	10,00
268	BJERRINGBRO	15,00
269	RØDKJÆRSBRO	20,00
270	HALS	25,00
272	OTTERUP	25,00
273	NORD FYNSKE JB. PK.	45,00
274	(Som 273)	40,00
275	HUMBLE	40,00
276	ØRBÆK	40,00
277	TAARS	45,00
278	FAARUP	25,00
279	BØRKOP	40,00
280	HVIDBJERG	25,00
281	ALLINGAABRO	25,00
282	BROBYVÆRK	30,00
283	BJERGET	40,00
284	TRANGISVAAG	–
285	RANDERS–HADSUND JB. (?)	150,00
286	RANDERS–HADSUND JB.	45,00